

Nr 753

Av herr **Sörenson** och herr **Peterson, Eric**, om upphävande av vigselplikten för präst.

(Lika lydande med motion nr 853 i Andra kammaren)

Präst i Svenska kyrkan har ovillkorlig vigselkyldighet. Den religiösa utvecklingen inom lutherdomen under senare år har nu medfört att ovillkorligheten i vigselplikten i vissa fall av präst kan upplevas som en svår samvetskonflikt. Vigselvägran har förekommit med fällande dom som följd. Det kan förväntas att också i framtiden sådan vigselvägran kommer att äga rum.

Här föreligger en svårlost konflikt. Som statstjänsteman har prästen att fullgöra de plikter, som pålägges honom/henne. Som samvetsbestämd människa har han/hon att handla enligt sin inre, religiöst bestämda övertygelse. Då en konflikt mellan statens krav och samvetets bud uppkommer, har prästen att träffa ett val. Väljer han/hon då att lyda sin religiösa övertygelse kommer han/hon i ofrånkomlig konflikt med sina plikter som statens tjänsteman med risken att komma under fällande dom som följd.

Enligt svensk grundlag skall Konungen »ingens samvete tvinga eller tvinga låta, utan skydda var och en vid en fri utövning av sin religion, såvitt han därigenom icke störer samhällets lugn eller allmän förargelse åstadkommer» (Regeringsformen, 16 §). Det torde också vara allmän mening, att samvetsfriheten i möjligaste mån skall upprätthållas. Ett uttryck för denna inställning är den lagfästa rätten att befrias från värnpliktstjänstgöring om djup samvetsnöd inför uppgiften att bära vapen föreligger.

En lösning på den här diskuterade konflikten är att man säger: Vill präst ej utföra alla de uppgifter, som svensk lagstiftning ålägger honom/henne, bör han/hon söka sig till sådan borgerlig sysselsättning där den angivna konflikten ej är för handen. Mot ett sådant resonemang kan invändas, att tyngdpunkten i prästens gärning icke ligger på vigselvägran. Denna tjänst utgör en ringa del av prästens totala religiösa gärning. Det kan icke vara rimligt att en präst skall nödgas lämna en livsuppgift, som av honom/henne upplevs som meningsfull och ofrånkomlig därför att den ovillkorliga vigselplikten föreligger.

Ur samhällets synpunkt måste den angelägna frågan vara att vigselmöjlighet föreligger för alla medborgare som är lagligt berättigade till vigsel. Enligt beslut i riksdagen våren 1968 skall den borgerliga vigseln få en starkare ställning än den nu har. Det får förutsättas att denna vigselform snabbt byggs ut och utan svårighet

blir tillgänglig för alla medborgare som begär och har laglig rätt till vigsel. Skulle präst befrias från den ovillkorliga vigselkyldigheten bör sålunda lagliga vigselmöjligheter ändå föreligga. Samtidigt får det anses vara viktigt, att rätten för medlemmar i Svenska kyrkan att erhålla vigsel inom denna kyrka ej kränkes.

Den här diskuterade konflikten mellan en prästs skyldighet som statstjänsteman och hans/hennes samvetsbestämda hållning torde icke kunna lösas med mindre än att han/hon befrias från den ovillkorliga vigselplikten. En sådan befrielse synes få stöd av ovan anförda lagrum i regeringsformen. Härtill må nämnas, att vårt samhälle bör ha rum för en — om man anser hållningen så vara — generös inställning i berörda hänseende.

Det får förutsättas, att frågan om kyrklig vigsel regleras i samband med den förestående regleringen av förhållandet stat—kyrka. Denna reglering torde äga rum under 1970-talet. Det kan förväntas att den här diskuterade konflikten då undanröjes. Men innan denna reglering äger rum, står somliga präster kvar i en konflikt-situation som icke borde vara för handen i en demokrati som vår. Det synes därför vara riktigt, att den ovillkorliga vigselplikten för präst inom Svenska kyrkan omedelbart undanröjes.

Med stöd av vad ovan anförts föreslås,

att riksdagen måtte besluta att uppdraga åt den ansvariga myndigheten att snarast företaga sådan ändring i förordningen om prästs vigselkyldighet, att han/hon befrias från skyldigheten att viga, om han/hon hyser allvarliga samvetsbetänkligheter mot att förrätta begärd vigsel; dock att berörda kyrkliga myndighet ålägges att se till att rätten för medlemmar i Svenska kyrkan att erhålla vigsel inom denna kyrka icke kränkes.

Stockholm den 28 januari 1969

Joel Sörenson (fp)

Eric Peterson (fp)
